

V Bruselu dne 19.6.2020
COM(2020) 252 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

Zpráva o volbách do Evropského parlamentu v roce 2019

{SWD(2020) 113 final}

1. Úvod

Volby do Evropského parlamentu patří mezi největší demokratické události na světě. V květnu 2019 občané Evropské unie přímo zvolili 751 poslanců a poslankyň Evropského parlamentu¹ z více než 15 000 parlamentních kandidátů, a to prostřednictvím více než 250 milionů odevzdaných hlasů v Evropě.

Rekordně vysoká účast ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 (dále jen „volby“), nejvyšší za 25 let, prokazuje dynamičnost naší demokracie a obnovené zapojení občanů EU, a zejména jejích mladých lidí, do utváření budoucnosti EU. Z povolebního průzkumu vyplývá, že občané EU věří, že jejich hlas platí v EU více než kdy předtím.² Vznikla skutečná evropská diskuse o tématech jako ekonomika, změna klimatu a lidská práva a demokracie.³

Tyto evropské parlamentní volby se zatím nejvíce odehrávaly v internetovém prostředí. Velká část občanů EU používá internet⁴ a online zdroje a sociální média plní stále významnější úlohu v naší evropské demokratické diskusi, poskytují politickým subjektům nebývalé příležitosti k tomu, aby se jejich poselství dostalo přes hranice, a občanům poskytují ještě větší přístup do diskuse.

Skandál kolem společnosti Cambridge Analytica⁵ odhalil stinnou stránku tohoto pokroku. Vynesl na světlo vměšování do voleb s využitím online sociálních sítí s cílem mást občany a zmanipulovat diskusi a preference voličů⁶ zatažením nebo zkreslením klíčových informací, jako je původ a politický záměr sdělení, jejich zdroje a jejich financování.

¹ Dne 31. ledna Spojené království opustilo EU a poslanci zvolení za Spojené království přestali být poslanci Evropského parlamentu. V důsledku toho se celkový počet poslanců Evropského parlamentu snížil ze 751 na 705, přičemž 46 ze 73 míst, jež Spojené království uvolnilo, bylo ponecháno v rezervě pro nové země, jež přistoupí k EU. Zbývajících 27 míst bylo rozděleno mezi 14 zemí EU tak, aby byla lépe zohledněna zásada sestupné poměrnosti, a to takto: Francie (+5), Španělsko (+5), Itálie (+3), Nizozemsko (+3), Irsko (+2), Švédsko (+1), Rakousko (+1), Dánsko (+1), Finsko (+1), Slovensko (+1), Chorvatsko (+1), Estonsko (+1), Polsko (+1) a Rumunsko (+1). Údaje uvedené v této zprávě byly upraveny tak, aby tuto změnu zohlednily.

² Celkem 56 % dotázaných souhlasí s výrokem, že jejich hlas v EU platí (nejpozitivnější výsledek od roku 2002, kdy byla tato otázka položena poprvé). Evropský parlament, *Povolební průzkum v roce 2019*, s. 11, viz: <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2019/post-election-survey-2019-complete-results/report/en-post-election-survey-2019-report.pdf>

³ Na základě více než 11 000 volebních materiálů včetně plakátů, televizních reklam, příspěvků v sociálních médiích a tištěných oznámení vydaných 418 politickými stranami či kandidáty, jakož i 193 oficiálních profilů na Facebooku určilo Evropské středisko pro sledování voleb nejčastější témata nadnesená ve volebních kampaních, a sice „Evropa“ (15 % všech témat), poté následovaly „hodnoty“, „ekonomika“, „sociální“ a „životní prostředí“. Viz Johansson, Bengt a Novelli, Edoardo, *European elections campaign – Images, topics, media in the 28 Member States*, 9. července 2019, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e6767a95-a386-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>

⁴ Většina občanů EU používá internet nejméně jednou týdně a téměř polovina (45 %) ho dnes používá jako svůj hlavní zdroj informací o vnitrostátních politických záležitostech a k vyhledávání informací o EU. Standardní Eurobarometr 90 – Používání médií v Evropské unii, prosinec 2018 <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/86432>

⁵ Tento skandál vypukl v roce 2018 po zprávách, které podali mimo jiné bývalí zaměstnanci konzultační společnosti Cambridge Analytica, že tato společnost zadala vývoj aplikace, která byla nabízena uživatelům Facebooku a jejímž účelem bylo získání jejich údajů a údajů jejich okruhu kontaktů, jež byly následně použity k cílenému zasílání politických sdělení v souvislosti s řadou voleb, které proběhly v následujících letech. Údaje byly shromažďovány od občanů USA i řady států EU. Regulační orgány přijaly následná opatření.

⁶ Například se zaměřením na konkrétní menšiny a zranitelné skupiny (k tomu viz usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. října 2019 o vnějším ovlivňování voleb a dezinformacích ve vnitrostátních a evropských demokratických procesech (2019/2810(RSP)).

Osobní údaje mohly být rovněž skrytě a nezákonně použity k cílení manipulativního obsahu na občany. Poznatky o chování získané z činností občanů on-line byly použity k „rozehrání“ systémů online platforem za účelem umělého zesílení tohoto obsahu. Je možné používat i další techniky internetového vměšování, včetně kybernetických útoků a obcházení tradičních volebních záruk, například pravidel financování.

Komise před volbami zveřejnila balíček opatření („volební balíček“) zaměřený na řešení těchto výzev a pomohla zajistit, aby volby byly svobodné a spravedlivé. Balíček prosazoval komplexní přístup a vzájemnou podporu příslušných orgánů a k jeho provádění přispělo založení volebních sítí na vnitrostátní a evropské úrovni. Navázal na dlouhodobou spolupráci s členskými státy v souvislosti s volbami a vyzval k větší transparentnosti při vedení politických kampaní, poskytl jasnější představu o uplatňování požadavků na ochranu údajů v souvislosti s volbami, podpořil dohled ze strany příslušných orgánů a ochranu proti kybernetickým hrozbám, jakož i lepší informovanost a větší ochotu čelit výzvám online prostředí.⁷

Kolokvium o základních právech, uspořádané Komisí v listopadu 2018, bylo věnováno demokracii v Evropě. Tato akce na vysoké úrovni určila způsoby, jak podpořit svobodnou, otevřenou a zdravou správu věcí veřejných v době nízké volební účasti, populismu, dezinformací a výzev, před nimiž stojí občanská společnost.⁸

Volební balíček společně s iniciativami Komise týkajícími se dezinformací – kodexem zásad boje proti dezinformacím⁹ a akčním plánem proti dezinformacím,¹⁰ včetně systému rychlého varování a analytických a osvětových činností pracovních skupin pro strategickou komunikaci (StratCom) Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ) – přispěly k zajištění jednotnosti volebního procesu a důvěry voličů v tento proces, která se zlepšila.¹¹

Na základě zjištění zprávy o volbách do Evropského parlamentu v roce 2014,¹² poučení z minulých voleb a plnění závazků obsažených ve zprávě o občanství EU z roku 2017 zaměřených na podporu a zvýšení účasti občanů v demokratickém životě EU¹³ Komise podnikla řadu iniciativ ke zvýraznění evropského rozměru voleb a na podporu široké účasti všech občanů EU. Spolupracovala při tom s ostatními orgány EU, jakož i s politickými stranami, členskými státy a dalšími subjekty. Spolu s členskými státy rovněž usilovala o zajištění toho, aby bylo při volbách dodržováno právo EU a práva občanů, řešila obavy

⁷ Přijatý dne 12. září 2018, Projev o stavu Unie 2018, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_18_5681

⁸ https://ec.europa.eu/info/events/annual-colloquium-fundamental-rights/2018-annual-colloquium-fundamental-rights-2018-nov-26_cs

⁹ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=54454

¹⁰ Společně vydaný v roce 2018 Evropskou komisí a vysokou představitelkou Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018JC0036&qid=1590063440647&from=CS>

¹¹ Důvěra ve svobodné a spravedlivé volby se v období od září 2018 do června 2019 v 21 členských státech zvýšila. Největší růst byl zaznamenán v Řecku (80 %, +18 procentních bodů), Litvě (78 %, +14 procentních bodů), Rumunsku (65 %, +14 procentních bodů) a Španělsku (77 %, +12 procentních bodů). Další podrobnosti viz oddíl 4 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

¹² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/com_2015_206_en.pdf

¹³ http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=40723

vyjadřované jednotlivými občany a zúčastněnými stranami. Komise rovněž v úzké spolupráci s Evropským parlamentem výrazně zvýšila své komunikační úsilí ve vztahu k evropským občanům se silným vnitrostátním a místním rozměrem.

Tato zpráva shrnuje výše uvedené skutečnosti¹⁴ na základě:

- obsáhlých odpovědí na dotazníky, které Komise obdržela od členských států, evropských a vnitrostátních politických stran, vnitrostátních orgánů pro ochranu údajů a platform IT,¹⁵
- komunikace s členskými státy v rámci nově založené evropské sítě pro volební spolupráci a související skupiny odborníků a
- Eurobarometru a dalších průzkumů včetně povolebního průzkumu, který zveřejnil Evropský parlament, a příslušných studií.

2. Účast ve volbách

Voleb v roce 2019 se zúčastnilo 50,66 %¹⁶ způsobilých voličů v EU. Je to nejvyšší počet za posledních 25 let a první zvýšení volební účasti od roku 1979. Nárůst od voleb v roce 2014 byl výrazný ve většině členských států, zvláště pak v devíti z nich.¹⁷ V osmi členských státech byl zaznamenán mírný pokles.¹⁸ Přetrvávají významné rozdíly ve volební účasti mezi členskými státy.¹⁹

Volební účast zvedli mladí evropští voliči a prvovoliči. Jejich účast výrazně vzrostla a překonala zvýšení volební účasti u jiných věkových skupin.²⁰ Ze zástupců nejmladší věkové kategorie²¹ jich 42 % uvedlo, že byly u voleb, ve srovnání s pouhými 28 % v roce 2014: jde tedy o významný nárůst. K výraznému nárůstu došlo také ve věkové skupině 25–39 let (z 35% účasti v roce 2014 na 47 % v roce 2019). Účast starších voličů byla nicméně i nadále výrazně vyšší než u mladších voličů (52 % ve věkové skupině 40–54 let a 54 % ve věkové skupině 55+ let).²²

Stejně důležitá jako samotná volební účast je i motivace mladých voličů. Sdílejí silný pocit, že

¹⁴ Počáteční posouzení plnění akčního plánu proti dezinformacím bylo předloženo v červnu 2019. Viz dokument JOIN(2019) 12 final, https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/joint_report_on_disinformation.pdf

¹⁵ Na dotazník odpovědělo celkem 26 členských států, tři evropské politické strany, sedmnáct vnitrostátních politických stran ze sedmi členských států a čtyři platformy IT. Viz příloha pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

¹⁶ Bez Spojeného království se tento počet zvyšuje na 52,4 %.

¹⁷ Polsko, Rumunsko, Španělsko, Rakousko, Maďarsko, Německo, Česko, Dánsko a Slovensko (od největšího zvýšení vyjádřeného v procentních bodech k nejmenšímu zvýšení).

¹⁸ Bulharsko, Portugalsko, Belgie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Malta a Řecko (od největšího snížení vyjádřeného v procentních bodech k nejmenšímu snížení).

¹⁹ Od 88 % v Belgii (kde je hlasování povinné) až po 23 % na Slovensku.

²⁰ Volební účast mladých lidí ve věku do 25 let činí 42 % (+14 procentních bodů). U osob ve věku 25–39 let byla účast 47 % (+12 procentních bodů). To je stále nižší účast než u osob ve věku 55 a více let (54 %, +3 procentní body).

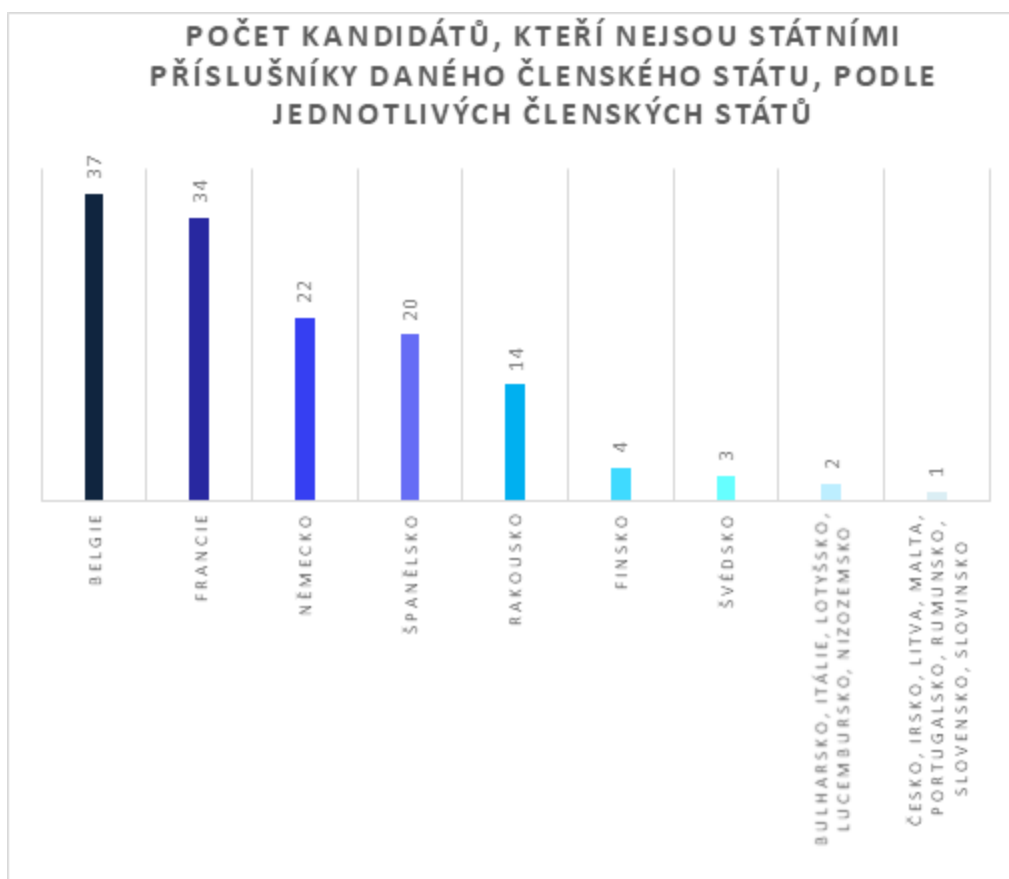
²¹ Ve věku 18–24 ve všech členských státech kromě Řecka, kde je volební věk 17 let, a kromě Rakouska a Malty, kde je volební věk 16 let).

²² Evropský parlament, Povolební průzkum v roce 2019, s. 22.

hlasování je občanskou povinností (více než 50 %),²³ a byli také silně motivováni obavou ze změny klimatu (motivace sdílená napříč věkovými skupinami), přáním podpořit lidská práva a demokratické hodnoty (což je motivovalo víc než jiné skupiny), jakož i ekonomikou.²⁴

Rostoucí skupinou občanů, kteří mají právo volit a kandidovat ve volbách do Evropského parlamentu, jsou „mobilní občané EU“: občané, kteří se přestěhovali a žijí, pracují nebo studují v jiném členském státě. Odhaduje se, že z více než 17 milionů mobilních občanů EU bylo téměř 14 milionů (více než 3 % celkového počtu oprávněných voličů v EU) způsobilých hlasovat ve volbách do Evropského parlamentu organizovaných v jiném členském státě.

Právo EU přiznává mobilním občanům přímé právo volit a být voleni ve volbách do Evropského parlamentu v členském státě jejich bydliště, avšak může jim být podle vnitrostátního práva také uděleno právo volit a být volen v členském státě, jehož jsou státními příslušníky (i když pobývají v zahraničí). V takovém případě, stejně jako všichni ostatní občané, mohou hlasovat pouze jednou, a musí si proto zvolit, zda budou volit v členském státě svého bydliště, nebo v členském státě, jehož jsou státními příslušníky.

²³ Tamtéž, s. 49.

²⁴ Tamtéž, s. 57.

Svého volebního práva využil poměrně malý počet mobilních občanů EU a obvykle tak učinili ve své zemi původu. Před volbami občané uváděli, že dají přednost uplatnění svých práv EU a budou volit ze seznamů v zemi svého bydliště. Čtyřikrát více²⁵ se jich však zaregistrovalo k hlasování pro seznamy v zemi, jíž jsou státními příslušníky, pokud byla tato možnost k dispozici.²⁶ To naznačuje, že pro udržení vysoké účasti je důležitá možnost volby.

Počet kandidujících mobilních občanů EU poklesl ze 170 kandidátů z řad mobilních občanů v roce 2014 na 168²⁷ v roce 2019 (v 18 členských státech). Pět z nich bylo zvoleno, tři ve Francii a dva ve Spojeném království.

S účastí mobilních občanů však přetrvávají problémy, například spojené s registrací na seznamech voličů. Problémy mohou vyplývat i z nedostatečných možností dálkového hlasování a jeho administrativního zajištění,²⁸ např. v souvislosti s tím, že úřední dopisy jsou zasílány příliš pozdě, s těžkopádnými postupy při korespondenčním hlasování, nedostatečným počtem volebních úřadů a pracovníků na konzulátech.

V porovnání s předchozími volbami vzrostla **ve volbách v roce 2019 účast i zastoupení žen**. Rozdíl ve volební účasti mužů a žen se snížil ze 4 % v roce 2014 na 3 % v roce 2019.²⁹ Obdobně vzrostl i počet poslankyň Evropského parlamentu z 37 % na 39,4 %. Stále však přetrvávají značné rozdíly mezi jednotlivými členskými státy a je nutné překonat mnoho problémů, aby se dosáhlo parity žen a mužů. Níže uvedená tabulka porovnává procento kandidujících žen a procento zvolených žen.

Postupy na podporu mobilních občanů EU

Před volbami vyzvala Komise členské státy, aby sdílely osvědčené postupy na podporu účasti mobilních občanů EU ve volbách, a poskytla jim podporu a informace ohledně toho, jak volit a být voleni, například:

Informace a pokyny týkající se volebních formalit a termínů prostřednictvím poradenského portálu Your Europe (Vaše Evropa), volebních formalit a způsobů hlasování prostřednictvím webové stránky European elections (Evropské volby) a informačních přehledů vytvořených společně s Evropským parlamentem a výzvy k voličské účasti prostřednictvím cílené kampaně v sociálních médiích.

Možnost volby pro občany. Členské státy si před volbami vyměnily zkušenosti o způsobech hlasování při setkání na vysoké úrovni věnovaném participaci a otázkám demokracie (duben 2018).

Podpora projektů v rámci programu Komise Práva, rovnost a občanství.

²⁵ Na základě obdržení údajů to bylo přibližně 5,5 milionu oproti 1,3 milionu osob. Další podrobnosti viz oddíl 2.2.1 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

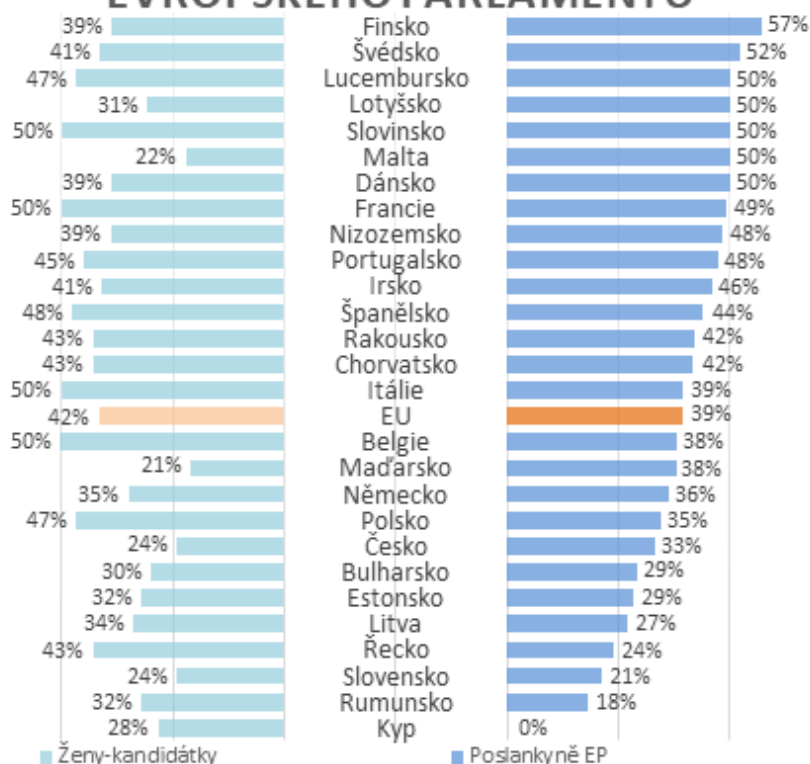
²⁶ Některé členské státy omezují volební právo svých občanů, kteří mají bydliště mimo jejich území, dokonce i v jiných členských státech. Tato ztráta práva volit, která u voleb, na něž se práva EU nevztahují, např. vnitrostátních parlamentních voleb, může znamenat odebrání volebního práva, bude dále posouzena ve zprávě Komise o evropském občanství v roce 2020, která by měla být vydána v letošním roce.

²⁷ Na 152, nepočítají-li se kandidáti ve Spojeném království.

²⁸ Viz studie o využití dálkového hlasování na podporu volební účasti v řadě skupin, 2017–2018 https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights/studies_en

²⁹ V některých členských státech se volební účast žen výrazně zvýšila, např. ve Finsku z 38 % na 43,4 %.

ŽENY-KANDIDÁTKY VERSUS POSLANKYNĚ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Mnohé členské státy přijaly opatření ke zlepšení účasti žen ve volbách. Tato opatření zahrnovala propojení přidělování veřejných finančních prostředků politickým stranám s podporou účasti žen v politice (např. v Irsku), systémy kvót pro kandidátní listiny nebo zavedení obecné povinnosti pro politické strany, aby jejich kandidátní listiny byly z hlediska zastoupení žen a mužů vyvážené (např. v Rumunsku).

Pro etnické menšiny může být zařazení na kandidátní listiny, volební registrace nebo provádění jiných volebních postupů obtížnější než pro ostatní obyvatelstvo. Například u voličů, kteří patří do určitých komunit, jako je ta romská, existuje větší pravděpodobnost, že budou mít obtížnější přístup k registraci voličů.

Je to zčásti důsledek toho, že tato skupina nemá dokumentaci, nezná procesní požadavky nezbytné pro hlasování (např. jak poskytnout platný doklad o adrese) a chybí podpora, která by ji provedla celým správním procesem. Etnické menšiny tvoří až 5 % poslanců Evropského parlamentu a 10 % celkového obyvatelstva.³⁰

³⁰ Volební analýza systému ENAR – jiné menšiny v novém Evropském parlamentu 2019–2025, <https://www.enar-eu.org/ENAR-s-Election-Analysis-Ethnic-minorities-in-the-new-European-Parliament-2019>

Obdobným obtížím při účasti ve volbách jsou vystaveni **občané EU se zdravotním postižením**.³¹ Ti čelí i dalším překážkám při uplatňování svých práv, například kvůli nedostatečné přístupnosti. Všechny členské státy EU, jakož i EU samotná, ratifikovaly Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením.³² Podle nejnovější zprávy Evropského hospodářského a sociálního výboru se odhaduje, že asi 800 000 občanů EU z 16 členských států mohlo být zbaveno práva účastnit se voleb, protože jejich vnitrostátní pravidla a organizační opatření dostatečně nezohledňují jejich specifické potřeby.³³ Osoby se zdravotním postižením jsou podle všeho i nadále nedostatečně zastoupeny mezi zvolenými poslanci Evropského parlamentu.

Komise na schůzkách s členskými státy zvyšuje povědomí o právech osob se zdravotním postižením a povinnostech podle Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.³⁴ Zorganizovala specializované diskuse o této problematice, představila přístupné hlasovací stroje a obecněji podporovala sdílení osvědčených postupů. EU rovněž financuje organizace zdravotně postižených osob s cílem zvyšovat povědomí, hájit jejich práva a zlepšovat schopnosti jejich členských organizací.

Členské státy zavádějí různé postupy, aby napomohly účasti různých skupin občanů.³⁵ Komise v období od voleb v roce 2014 usnadnila výměnu takových postupů, včetně akce na vysoké úrovni o volebních záležitostech v dubnu 2018. Kolokvium o základních právech zorganizované Komisí v roce 2018, které bylo věnováno demokracii v Evropě, zahrnovalo široké výměny informací o postupech týkajících se toho, jak podpořit širokou účast a široké zastoupení jako jednu z podmínek inkluzivní demokratické společnosti.³⁶

Údaje o volební účasti jiných nedostatečně zastoupených skupin jsou i nadále omezené a shromažďují je nemnohé členské státy.

Postupy na podporu občanů se zdravotním postižením zahrnovaly:

Mobilní volební urny pro osoby se zdravotním postižením (Bulharsko).

Cílené informační materiály koncipované v jednoduchém jazyce a v Braillově písmu (videa, brožurky) na podporu konkrétních skupin a v různých jazycích (Belgie a Litva).

Samostatné elektronické hlasování pro zrakově postižené (Belgie).

Přístupné volební místnosti a volební urny v pečovatelských domech a zařízeních (Irsko).

Snížená prahová hodnota pro zakládání politických stran (Rumunsko).

Hlasovací lístky v Braillově písmu (Slovensko).

Zvláštní podpora pro parlamentní kandidáty se zdravotním postižením, včetně placených stáží u politických stran (Spojené království – projekt skotské vlády).

³¹ Omezení při základních činnostech uvádí 15,1 % žen a 12,9 % mužů ve věku 15–64 let. Viz Eurostat https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/8/8c/Infographic_Disability_statistics_final.png

³² Úmluva o právech osob se zdravotním postižením zaručuje osobám se zdravotním postižením politická práva a příležitost požívat tato práva na rovnoprávném základě s ostatními <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/article-29-participation-in-political-and-public-life.html>

³³ Skutečná práva osob se zdravotním postižením volit ve volbách do Evropského parlamentu – březen 2019, <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/ge-02-19-153-cs-n.pdf>

³⁴ Součástí toho bylo pracovní fórum o plnění provádění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením konané v rámci skupiny na vysoké úrovni pro zdravotní postižení a každoroční evropská konference k Evropskému dni osob se zdravotním postižením.

³⁵ Některé příklady jsou uvedeny v postranních panelech výše. Další podrobnosti o postupech, jež byly předmětem výměny, jsou k dispozici v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

³⁶ https://ec.europa.eu/info/files/conclusions-colloquium-2018_en

V rámci svého **programu Práva, rovnost a občanství** Komise podpořila účast nedostatečně zastoupených občanů EU. V letech 2014 až 2020 bylo z tohoto programu poskytnuto 20 milionů EUR na financování iniciativ zaměřených na podporu a posilování výkonu práv vyplývajících z občanství Unie. To zahrnuje granty na akce ve výši 8,5 milionu EUR, v rámci kterých až dosud obdrželo finanční prostředky více než 20 projektů.³⁷ Projekty zahrnovaly:

- nástroje pro zvýšení informovanosti občanů EU o jejich politických právech a o postupech pro účast ve volbách do Evropského parlamentu,³⁸
- průvodce osvědčenými postupy pro orgány členských států na podporu evropských občanů při uplatňování jejich volebních práv,³⁹
- vícejazyčné nástroje poskytující informace o politických programech prosazovaných politickými stranami během volební kampaně⁴⁰ a
- cílené iniciativy pro povzbuzení nedostatečně zastoupených skupin k účasti ve volbách.⁴¹

Program Evropa pro občany podpořil činnosti, jež zahrnovaly aktivní občanství v nejširším slova smyslu. Projekty partnerství měst a projekty občanské společnosti řešily otázku, jak oslovit voliče, včetně prvovoličů nebo voličů, kteří žijí v odlehlých oblastech.

Ve snaze podpořit volební účast před volbami a posílit postavení občanů, aby mohli přijímat informovaná rozhodnutí, vedla Komise informační a komunikační kampaně v úzké spolupráci s Evropským parlamentem,⁴² zaměřené mimo jiné na to, co EU dělá, jak hlasovat a jak se angažovat.⁴³ Tyto kampaně byly proaktivní a vícejazyčné a měly silný místní rozměr.

Od listopadu 2014 až do voleb se členové Komise a vyšší úředníci Komise zúčastnili více než 1 730 dialogů s občany po celé Evropě ve stylu debat v městských prostorách. Tyto dialogy pomohly občanům pochopit, jak fungují evropské politiky v jejich prospěch, a zaměřily se na zvýšení jejich přímé angažovanosti ve vztahu k vysokým odpovědným činitelům v Komisi, jakož i obecněji k evropské demokracii.

Do četných osvětových činností v předvolebním období se zapojily orgány členských států, organizace občanské společnosti, ověřovatelé faktů, soukromé subjekty včetně platform a další zúčastněné strany. Zástupci Komise často pomáhali tyto činnosti koordinovat a propojovali místní úroveň s evropskou úrovní.

Analýza a následná opatření

Rekordní volební účast potvrdila obnovenou angažovanost v demokracii EU. Ta se celkově

³⁷ Odkazy na příklady financovaných projektů jsou k dispozici v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

³⁸ Viz např. <http://www.spaceu2019.eu/>

³⁹ Viz např. <https://smp.eelga.gov.uk/migrant-workers/act-project/>

⁴⁰ Viz např. <https://euandi2019.eu.eu/> a <https://yourvotematters.eu/cs/>

⁴¹ Viz např. http://www.diversitygroup.lt/fwp_portfolio/migrant-political-participation/ a <https://www.lawcentres.org.uk/lcn-s-work/living-rights-project>

⁴² Viz např. https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/elections-abroad/european-elections/index_cs.htm, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/623556/EPRS_ATA\(2018\)623556_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/623556/EPRS_ATA(2018)623556_EN.pdf)

⁴³ Vzhledem k mnoha různým registračním lhůtám a způsobům hlasování v jednotlivých členských státech bylo důležité informovat mobilní občany EU o jejich volebních právech.

významně zlepšila, ale ne stejně ve všech členských státech a ve všech skupinách občanů EU. Komunikační činnosti přispěly k vytvoření vhodných podmínek pro demokratickou účast.

Uplatnění některých jednoduchých postupů může mít velký význam pro konkrétní skupiny, například úpravy pro voliče se zdravotním postižením, podpora prosazování komunit na místní úrovni, širší paleta hlasovacích metod a práce s politickými stranami s cílem podpořit příležitosti ke kandidatuře pro nedostatečně zastoupené občany. Takové postupy však nejsou široce používány.

Kvalita ukazatelů a shromážděných údajů o účasti konkrétních skupin je omezená.

Občané, a to i mladí lidé, nemají vždy **dostatečné nástroje pro aktivní účast**. Tento proces začíná ještě před dosažením volebního věku.⁴⁴ Mnozí občané, kteří budou poprvé hlasovat ve volbách v roce 2024, nyní navštěvují řádné denní studium.⁴⁵ Proto je důležité rozvíjet inovativní techniky na podporu demokratické účasti vhodné pro různý věk a různé potřeby.

S ohledem na volby v roce 2024 je nutné i nadále usilovat o **zapojení všech občanů do evropské demokracie a podporovat dlouhodobě vysokou volební účast**. Nikdo by neměl být ponechán stranou a účast a výsledky voleb do Evropského parlamentu by měly zohledňovat obyvatele i rozmanitost Unie.

Politiky, které zvyšují povědomí a zapojení veřejnosti do evropského rozhodování, jsou důležité proto, aby měli občané EU jistotu, že jejich hlas je slyšet a že volby mají smysl.

Tyto důležité aspekty přispějí k úvahám o budoucnosti Evropy a budou jedním ze základů nadcházejícího **akčního plánu pro evropskou demokracii** a dalších iniciativ.

Na tomto základě Komise:

- bude pokračovat v úsilí o zajištění **přístupu** k přesným **informacím** o Evropské unii s cílem podpořit aktivní zapojení občanů do evropského politického života a při výkonu jejich volebních práv. Budou využívány inovativní přístupy, vícejazyčná komunikace a nové informační kanály k oslovení všech skupin a budou zapojeni místní aktéři. Bude pokračovat spolupráce s Parlamentem a budou zkoumány možnosti posílené součinnosti s jinými orgány EU a příslušnými subjekty. V celé Unii budou organizovány dialogy s občany přizpůsobené místním jazykovým a kulturním podmínkám, aby se posílilo propojení mezi názory občanů a tvorbou politik v EU týkajících se problémů, které ovlivňují každodenní život občanů,
- podpoří osvědčené postupy a výměnu znalostí mezi členskými státy a dalšími dotčenými subjekty na podporu **vysoké volební účasti**, včetně jednoduchých a přístupných volebních postupů. V rámci evropské sítě pro volební spolupráci bude v roce 2021

⁴⁴ Pokud jde o Komisi, ta zorganizovala iniciativu Zpátky do školy, v rámci které se někteří úředníci EU vydali do škol v několika členských státech, aby tam diskutovali o své práci a zkušenostech s EU a aby naslouchali žákům. Tu nyní doplnila obdobná iniciativa Zpátky na univerzitu.

⁴⁵ https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_375_en.pdf

uspořádán zvláštní seminář o **volebních postupech**,

- podpoří **inkluzivní** a **rovnou** účast ve spolupráci s členskými státy, parlamenty, občanskou společností a jinými zúčastněnými stranami, včetně podpory osvědčených postupů, zvyšování povědomí a využívání finančních prostředků⁴⁶. Pro volby v roce 2024 bude zvláštní pozornost věnována mladším a starším lidem, ženám, mobilním občanům EU a osobám se zdravotním postižením.⁴⁷ V souladu se svou strategií rovnosti žen a mužů předloženou dne 5. března 2020⁴⁸ bude Komise podporovat konkrétní opatření zaměřená na dosažení vyváženého zastoupení žen a mužů při rozhodování a v politice. Komise v roce 2020 rovněž věnuje společné zasedání evropské sítě pro volební spolupráci a skupiny odborníků pro záležitosti voleb posouzení inkluzivnosti a rovnosti v demokratické účasti,
- za podpory své sítě akademických pracovníků v oblasti občanských práv a po konzultaci s organizacemi občanské společnosti bude spolupracovat s orgány členských států za účelem zlepšení **ukazatelů a shromažďování údajů** v plném souladu se základními právy a požadavky na ochranu údajů,
- posoudí praktická opatření, jež zajistí **co nejlepší využití digitálních technologií k usnadnění inkluzivního uplatňování volebních práv** při zaručení svobody a důvěrnosti hlasování, jakož i ochrany osobních údajů, přičemž bude vycházet mimo jiné z výsledků studie o řešeních založených na dálkovém hlasování⁴⁹ a projektů financovaných v rámci programu Práva, rovnost a občanství,
- prozkoumá možnosti většího zapojení **dětí** do evropského demokratického života, také s ohledem na jejich aktivní demokratickou účast jako občanů EU, až dospějí. To by mohlo zahrnovat podporu mechanismů účasti dětí na místní úrovni a na úrovni EU (například dětské městské rady a dětské vnitrostátní parlamenty);
- zvýší **informování dětí a mladých lidí**, a to i v souvislosti s jejich školním životem;⁵⁰
- ve své zprávě o občanství EU v roce 2020 posoudí **další opatření** na podporu a posílení účasti občanů na demokratickém životě Unie.

Členské státy se vyzývají, aby:

- vypracovaly **zprávy o průběhu voleb do Evropského parlamentu** ve své zemi a aby v těchto zprávách uvedly statistiky o účasti ve volbách, včetně účasti nedostatečně zastoupených skupin, jako podklad pro tvorbu politik na všech úrovních,
- zkoumaly **možnosti nabízející větší výběr**, pokud jde o **to, jak a kdy mohou občané**

⁴⁶ To zahrnuje i nadcházející financování programu Občanství, rovnost, práva a hodnoty.

⁴⁷ Evropský pilíř sociálních práv, zásada 1: „každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné i odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržoval a získával dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti (...)“.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_cs

⁴⁹ Viz studii Komise o využití dálkového hlasování na podporu volební účasti, 2017–2018 https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights/studies_en

⁵⁰ V této souvislosti jsou významné Iniciativy jako Zpátky do školy nebo Zpátky na univerzitu podporované Komisí.

hlasovat (dálkové hlasování, hlasování s předstihem, jakož i další možnosti usnadnění pro osoby se specifickými potřebami),

- i nadále **sdílely postupy** a přijímaly opatření na **podporu povědomí o volebním právu** a na podporu širší, **inkluzivní účasti** ve volbách do Evropského parlamentu a **zastoupení** ve volených orgánech a
- **zvážily sdružování finančních prostředků** a jinou vzájemnou podporu mezi členskými státy při organizaci evropských voleb (např. prostřednictvím sdílených dočasných zařízení pro umístění volebních uren a správy voličů na místech s vysokým počtem mobilních občanů EU tam usazených, s ohledem na rozdíly ve vnitrostátních pravidlech týkajících se např. správních lhůt pro registraci voličů atd., a prostřednictvím sdílení osvědčených postupů, pokud jde o vhodné příspěvky na podporu kurzů občanství).

Evropské politické strany by ve spolupráci se svými národními volebními obvody rovněž měly zvýšit své úsilí, vyzývat k **inkluzivní účasti** ve volbách a k šíření přesných informací o Evropské unii.

3. Evropský rozměr a výkon volebních práv EU

3.1 Volební práva EU a evropský rozměr voleb

Volby do Evropského parlamentu jsou jedinečné. Členské státy, z nichž každý má své vnitrostátní volební kampaně, vnitrostátní kandidátní listiny a rozdílná pravidla a tradice, přispívají ke společnému výsledku, přičemž zvolení poslanci Parlamentu zastupují všechny občany EU. Některé společné zásady a postupy jsou stanoveny v právních předpisech EU, včetně pravidel, jež umožňují, aby mobilní občané EU mohli vykonávat své právo volit a být voleni ve volbách do Evropského parlamentu v zemi svého bydliště, v pravidlech pro evropské politické strany a nadace, jakož i v aktu o volbách EU z roku 1976.⁵¹ Zbývající část vyplývá z rozmanitých, bohatých vnitrostátních tradic členských států. Například každý stát organizuje hlasování ve volbách do Evropského parlamentu ve dni týdne, kdy se obvykle konají vnitrostátní volby. To znamená, že volby se konají ve čtyřech dnech. Právo EU však zakazuje, aby byly oficiální výsledky oznámeny dříve, než se uzavřou poslední volební místnosti.⁵²

Výsledek voleb do Evropského parlamentu má přímé důsledky pro občany. Potřebují vědět, co je v sázce na evropské úrovni, aby mohli přijímat informovaná politická rozhodnutí. Politická diskuse a kampaň jsou však často zastíněny vnitrostátními a místními tématy. Další podpora evropského rozměru ve volbách posiluje vazbu mezi občany a evropskými orgány, a

⁵¹Včetně pravidel, která mobilním občanům EU umožňují vykonávat své právo volit a být voleni v evropských volbách v zemi svého bydliště, pravidel pro evropské politické strany a nadace, jakož i aktu o volbách EU z roku 1976. Přehled příslušných právních předpisů EU a dalších nástrojů viz https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights_en#europeanparliamentalelections

⁵² Čl. 10 odst. 2 aktu o volbách z roku 1976.

tedy demokratickou legitimitu evropského rozhodování. Je to také záležitost politické odpovědnosti. Aby mohli občané volat politiky k zodpovědnosti, musí vidět jasné spojení mezi vnitrostátními kampaněmi kandidátů a programy a evropskými politikami a politickými stranami, s nimiž jsou spojeny.

V roce 2015 Parlament využil svého práva zákonodárné iniciativy a předložil návrh⁵³ na reformu aktu o volbách z roku 1976.⁵⁴ V rámci Rady byla nalezena shoda o určitém omezeném počtu ustanovení, včetně povinného minimálního prahu pro strany a včetně kriminalizace vícenásobného hlasování. Proces vnitrostátního schválení, výjimečně vyžadovaný pro to, aby tento právní akt mohl vstoupit v platnost, nemohl být před volbami včas dokončen: změny nevstoupily v platnost pro volby v roce 2019 a zůstávají nevyřešeny.

Před volbami Komise rovněž učinila konkrétní kroky k posílení evropského rozměru voleb. V roce 2017 byla na základě návrhu Komise změněna pravidla financování evropských politických stran a nadací.⁵⁵ Cílem reformy bylo zvýšit demokratickou legitimitu a posílit vymáhání, a to i pokud jde o dodržování evropských hodnot. Dalším cílem bylo zajistit větší transparentnost vazeb mezi evropskými a vnitrostátními stranami. Evropské strany jsou nyní povinny zajistit, aby jejich logo a program byly uvedeny na internetových stránkách všech vnitrostátních stran, k nimž jsou přidruženy.⁵⁶ V době vypracování nebyly zveřejněny žádné informace ohledně toho, zda evropské politické strany, které požádaly o finanční prostředky, tyto požadavky splnily.⁵⁷ Zprávu k tomuto nařízení by Evropský parlament po projednání s Úřadem pro evropské politické strany a evropské politické nadace měl zveřejnit do 31. prosince 2021. Komise by měla předložit svou vlastní zprávu do šesti měsíců od tohoto zveřejnění.

V roce 2018 Komise vydala doporučení⁵⁸ týkající se posílení evropského charakteru a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu v roce 2019, které bylo určeno členskými státy a politickým stranám. Vyzvala je, aby vytvořily systém vedoucích kandidátů a přijaly opatření k posílení transparentnosti zprůhledněním vazby mezi vnitrostátními stranami a evropskými politickými stranami, k nimž jsou vnitrostátní strany přidruženy, ve všech svých sděleních, včetně materiálů souvisejících s kampaní, a v hlasovacích lístcích.

⁵³ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. listopadu 2015 o reformě volebního práva Evropské unie (2015/2035(INL)), Úř. věst. C 366, 27.10.2017, s. 7.

⁵⁴ Ohlášeným cílem bylo „rozšíření demokratického a nadnárodního rozměru evropských voleb a demokratické legitimacy rozhodovacího procesu Unie, posílení koncepce občanství Unie, zlepšení fungování Evropského parlamentu a správy Unie, zajištění větší legitimacy činnosti Evropského parlamentu, posílení zásad volební rovnosti a rovných příležitostí, zvýšení efektivity systému organizace evropských voleb a přiblížení poslanců Evropského parlamentu jejich voličům, zejména těm nejmladším“.

⁵⁵ Evropská komise, návrh nařízení, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 1141/2014 ze dne 22. října 2014 o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací, COM(2017) 481.

⁵⁶ Návrh Komise obsahoval i zveřejnění informací o zastoupení žen a mužů na kandidátních listinách pro poslední evropské volby na internetových stránkách členských stran.

⁵⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 1141/2014 ze dne 22. října 2014 o statusu a financování politických stran a evropských politických nadací, Úř. věst. L 317, 4.11.2014, s. 1.

⁵⁸ Doporučení Komise (EU) 2018/234/EU ze dne 14. února 2018 týkající se posílení evropského charakteru a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu v roce 2019, Úř. věst. L 45, 17.2.2018, s. 40.

Na základě informací poskytnutých členskými státy a evropskými a vnitrostátními politickými stranami existují příležitosti ke zlepšení této transparentnosti. Například některé členské státy⁵⁹ uvádějí, že jejich vnitrostátní pravidla nepovolují zobrazovat loga evropských stran na hlasovacích lístcích vnitrostátních stran. Jen málo politických stran uvedlo, že jsou si této možnosti vědomy nebo ji hodlají využít, i když je to možné.⁶⁰

Bylo nicméně dosaženo určitého pokroku. Některé politické strany, mj. ve Francii, Lucembursku, Nizozemsku, Řecku a Irsku, poskytly voličům informace o svých evropských přidruženích a některé strany podnikly kroky ke zvýraznění evropského rozměru voleb prostřednictvím svých materiálů používaných v kampani a svých internetových stránek. Dvě politické strany⁶¹ byly přítomny v několika členských státech a vedly kampaň za celoevropský program. Jeden poslanec Evropského parlamentu z takové strany byl zvolen z německé kandidátky.⁶²

Během kampaně se v příslušných materiálech na předním místě objevovala Evropa a evropské otázky včetně „hodnot“, „ekonomiky“, „sociálních věcí“ a „životního prostředí“, což ukazuje na vznikající a rozmanitou evropskou politickou diskusi kolem voleb.⁶³

3.2 Sledování a prosazování volebních práv

Plné uplatňování volebních práv EU má zásadní význam pro to, aby bylo možné požívat status občana EU. Členské státy jsou odpovědné za zajištění toho, aby při volbách do Evropského parlamentu byla správně uplatňována společná pravidla a zásady platné podle práva EU. Komise, jednajíc jako strážkyně Smluv, sleduje a v případě potřeby přijímá opatření.

V období před volbami přijala Komise různá opatření, aby zajistila dodržování práva EU a odstranila možné překážky bránící evropským občanům ve výkonu jejich volebních práv. Komise vedla dialog se třemi členskými státy o právu mobilních občanů EU vstoupit do určité politické strany a s jedním členským státem o právu založit stranu. Proběhla také jednání s některými členskými státy s cílem zajistit výměnu informací v předepsané pětidenní lhůtě, tak aby kandidátům, kteří byli ve svém domovském státě vyřazeni z kandidátní listiny, bylo zabráněno ve zvolení v jiném členském státě.⁶⁴ V návaznosti na tato jednání některé členské státy své právní předpisy změnily.

⁵⁹ Bulharsko, Česko, Dánsko, Německo, Estonsko, Španělsko, Chorvatsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Finsko a Švédsko.

⁶⁰ Další podrobnosti k tomuto bodu viz oddíl 3 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

⁶¹ Volt a DiEM25.

⁶² Za Volt Deutschland. Strana DiEM25 ve volbách do Evropského parlamentu neuspěla, ale postavila kandidáty také ve vnitrostátních volbách v Dánsku, Německu, Řecku, Španělsku, Francii, Rakousku, Polsku a Portugalsku a má poslance v dánském, řeckém, polském a portugalském zákonodárném sboru.

⁶³ Tato témata vyvstala i během více než 1 700 dialogů s občany zorganizovaných v období od posledních voleb po celé Unii.

Johansson, Bengt a Novelli, Edoardo, 2019 *European elections campaign – Images, topics, media in the 28 Member States*, 9. července 2019, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e6767a95-a386-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>

⁶⁴ Podle směrnice 93/109/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a kandidovat ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky.

Dialog s jedním členským státem úspěšně vyřešil problém ochrany tajnosti hlasování a diskuse s jiným členským státem vyřešila problém, jak osobám bez pevně stanoveného místa bydliště umožnit výkon jejich volebních práv.

Před volbami a bezprostředně po nich mnozí občané EU kontaktovali Komisi a vyjadřovali své obavy týkající se voleb. Nejčastěji uváděnými problémy byly ty, že občané:

- nemohou hlasovat na dálku (korespondenčně, v zastoupení nebo online) nebo osobně mimo svou zemi původu (na konzulátech, velvyslanectvích nebo ve zvlášť zřízených hlasovacích místnostech), nebo pokud taková možnost poskytnuta byla, se setkali s administrativními složitostmi, zpožděními nebo jinými problémy,
- narážejí na zpoždění nebo komplikace při vnitrostátních registračních postupech.⁶⁵

Komise o těchto problémech jednala s příslušnými zeměmi.

3.3 Zamezení vícenásobného hlasování

Komise podporovala členské státy při uplatňování konkrétních ustanovení práva EU týkajících se volebních práv mobilních občanů EU, a to v rámci skupiny odborníků pro volební záležitosti.⁶⁶ Výměny informací zahrnovaly platné formality, včetně příslušných lhůt pro registraci a postupů na podporu účasti.

Výměny informací se rovněž týkaly opatření k zamezení vícenásobného hlasování mobilních občanů EU. Podle příslušných pravidel Unie si členské státy vyměňovaly informace o voličích z řad mobilních občanů, kteří se zaregistrovali a vyjádřili svůj záměr hlasovat ve volbách do Evropského parlamentu v zemi svého bydliště, aby mohli být vyřazeni ze seznamu voličů pro volby v zemi svého původu. Aby podpořila úsilí členských států, poskytla Komise nástroj na podporu zabezpečené výměny těchto informací, která bude vyhovovat platným požadavkům na údaje, a usnadnila sdílení příslušných informací, včetně volebních lhůt, mezi členskými státy. V období od února do května 2019 si členské státy vyměnily údaje o více než 1,2 milionu voličů a 114 parlamentních kandidátech. Úzká součinnost mezi členskými státy umožnila odhalit přibližně 214 000 vícenásobných registrací občanů.⁶⁷ Komise neobdržela žádné informace o případech vícenásobného hlasování ve volbách.

Tento proces probíhal účinněji a spolehlivěji než při předchozích volbách. Členské státy však zdůraznily, že rozdíly v platných vnitrostátních postupech vytvářely problémy, a to i pokud jde o kvalitu vyměňovaných údajů⁶⁸. Problémy vyplývaly také z rozdílů v platných lhůtách pro registraci a její zrušení a v účinku registrace a jejím zrušení na schopnost občanů hlasovat v jiných vnitrostátních volbách.

⁶⁵ To se týkalo občanů Evropské unie, kteří chtějí splnit formality stanovené zemí jejich státní příslušnosti, včetně případů, kdy hlasují mimo tuto zemi, nebo chtějí splnit formality stanovené zemí jejich bydliště.

⁶⁶ <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail&groupID=617&Lang=CS>.

⁶⁷ Viz oddíl 3.2 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

⁶⁸ Voliče z řad mobilních občanů EU je ovšem možné identifikovat přeshraničně pouze v případě, kdy jsou identifikační údaje kompatibilní mezi vnitrostátními správami: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-data-protection-law-electoral-guidance-638_en.pdf

3.4 Jiná opatření

Samotní voliči jsou zpravidla přesvědčeni, že jejich země udělaly vše, co je zapotřebí pro zajištění svobodných a spravedlivých voleb.⁶⁹ Sledování voleb je důležité pro zajištění dodržování volebních práv, posílení odpovědnosti voličů a jejich zapojení a šířeji pro budování důvěry veřejnosti ve volební procesy. Členské státy k tomu přistupují různým způsobem. Před volbami a po nich se uskutečnila diskuse a výměna osvědčených postupů, a to i s organizacemi zabývajícími se sledováním průběhu voleb, prostřednictvím evropské sítě pro volební spolupráci.⁷⁰

Analýza a následná opatření

Je nutné vyvinout další úsilí zaměřené na ještě větší zdůraznění evropského rozměru voleb do Evropského parlamentu. Ačkoli určitého pokroku bylo dosaženo a evropský rozměr se v rámci rostoucího evropského demokratického prostoru postupně rozvíjí, je nutné zavést opatření k jeho zachování a posílení. Ústřední úlohu zde hrají členské státy a vnitrostátní politické strany. Měla by být dále podporována **transparentnost vztahů mezi evropskou a vnitrostátní politickou úrovní**, a to i prostřednictvím vnitrostátních pravidel. Politické strany mají zvláštní odpovědnost, pokud jde o viditelnost spojení mezi vnitrostátními a evropskými politickými stranami a o důraz kladený na evropské otázky.

Před volbami Komise úzce spolupracovala s členskými státy s cílem zajistit, aby ve volbách v květnu 2019 bylo dodržováno platné právo EU. Tato spolupráce byla účinná a bude pokračovat i před volbami v roce 2024. Poukázala na oblasti, ve kterých by pravidla EU měla být zjednodušena a ve kterých by bylo prospěšné další sbližování vnitrostátních systémů, aby se usnadnil efektivní průběh voleb, koordinace mezi orgány členských států a vedení kampaní na evropské úrovni. Například vedení kampaní v jednotlivých státech a volební období by mohly být více sladěny.

Jednou ze šesti hlavních ambicí Komise Ursuly von der Leyenové je **nový impuls pro evropskou demokracii**. To znamená podporovat evropský rozměr voleb, posilovat vazbu mezi občany a rozhodováním na evropské úrovni a při tom co nejlépe využívat vhodné jazykové a kulturní nástroje. Občané EU budou mít výraznější roli v rozhodování, větší vliv a vůdčí a aktivní podíl na stanovování evropských priorit a úrovně ambicí.

Konference o budoucnosti Evropy se v jednom směru zaměří na témata, která se týkají demokratických procesů a institucionálních záležitostí, zejména na systém vedoucích kandidátů pro volbu předsedy Evropské komise a nadnárodní volební seznamy pro volby do Evropského parlamentu. Konference by měla vystoupit s legislativními nebo jinými návrhy na toto téma. Komise se bude těmito návrhy zabývat, pokud bude mít pravomoc jednat. Je

⁶⁹ Včetně zamezení nezákonných a podvodných aktivit během voleb. Viz zvláštní průzkum Eurobarometr 477 – Demokracie a volby, s. 14.

⁷⁰ To zahrnovalo i intervenci Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva a volebního pozorovatele EU, který z vlastní iniciativy předložil zprávu o volbách, viz <https://www.wahlbeobachtung.org/en/european-parliament-elections-2019-election-watch-eu-eam-final-report-with-16-recommendations>

připravena zasáhnout jako nestranný zprostředkovatel mezi Evropským parlamentem a Radou. Komise může dát k dispozici právní a institucionální odborné znalosti, výzkum týkající se volebních procesů a poznatky v oblasti interinstitucionálních vztahů.⁷¹

V dostatečném předstihu před volbami v roce 2024 Komise předloží také návrhy na **zprůsnění pravidel pro evropské politické strany a nadace**, které se budou mimo jiné týkat vyjasnění jejich financování. Komise v této souvislosti povede konzultace, mimo jiné s Úřadem evropských politických stran a evropských politických nadací a evropskými politickými stranami, a bude spolupracovat s Evropským parlamentem. Posoudí také možnost pověřit Úřad evropských politických stran a evropských politických nadací dalšími úkoly.

Komise je odhodlána podporovat úsilí o posílení evropského rozměru ve volbách. **Zváží konkrétní opatření, mimo jiné s cílem:**

- **zvyšovat povědomí o evropském rozměru** voleb ve snaze oslovit občany,
- **posilovat partnerství** mezi Evropskou komisí a Evropským parlamentem při přípravě na volby v roce 2024 a vzájemně spolupracovat na rozvoji možností, jak posílit evropský rozměr v příštích volbách,
- **podporovat jasnější uvádění přidružení** mezi evropskými a vnitrostátními politickými stranami. To bude zahrnovat i opatření v oblasti financování. Komise rovněž začlení podporu diskuse na toto téma do příslušných struktur, jako je Konference výborů pro evropské záležitosti parlamentů EU a evropská síť pro volební spolupráci,
- **podporovat vytváření povědomí a dynamiky kolem voleb**, a to i v den voleb, a projednat konkrétní opatření, pokud jde o bezpečný přenos výsledků v rámci evropské sítě pro volební spolupráci,
- povzbuzovat členské státy k tomu, aby **dále sbližovaly svá volební období**, včetně doby vedení kampaně a jiných příslušných období, s cílem posílit dynamiku voleb vytvářenou ve všech členských státech a prosazovat účinnost zákazu volební agitace a dalších pravidel pro vedení volebních kampaní,

V úzké spolupráci s orgány členských států v rámci evropské sítě pro volební spolupráci i v rámci skupiny odborníků pro záležitosti voleb a se zapojením jiných mezinárodních organizací a zúčastněných stran **Komise:**

- vyhodnotí ve své příští **zprávě o občanství EU**, která bude vydána v roce 2020, přidanou hodnotu **asistenční služby pro podporu výkonu volebních práv** občanů EU, která by byla dostupná jak občanům EU (včetně mobilních občanů EU), tak i příslušným orgánům před volbami i v jejich průběhu,

⁷¹ Viz sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě „Plánování konference o budoucnosti Evropy“ ze dne 22. ledna 2020, COM(2020) 27 final. Konference se bude mimo jiné zabývat zlepšením systému vedoucích kandidátů a otázkou nadnárodních volebních seznamů.

- posílí uplatňování volebních práv EU mobilními občany EU a podpoří další záruky **pro zamezení vícenásobného hlasování**. To bude zahrnovat přezkum stávajícího rámce, jenž upravuje volební práva mobilních občanů EU, a to i pokud jde o vyměňované údaje, podporu větší koordinace mezi členskými státy ohledně přípravy vnitrostátních seznamů voličů (včetně rozdílných vnitrostátních pravidel týkajících se harmonogramů, určení požadavků a kvalifikačních kritérií) a zvyšování informovanosti občanů o tom, že vícenásobné hlasování je zakázáno,
- bude podporovat výměnu osvědčených postupů pro **sledování voleb**, včetně způsobů přímého zapojení občanů. V rámci evropské sítě pro volební spolupráci budou nadále podporovány přímé komunikační kanály mezi orgány členských států a příslušnými organizacemi zabývajícími se sledováním průběhu voleb.

4. Boj proti dezinformacím a ochrana integrity a odolnosti volebního procesu

Vedení volební kampaně ve volbách v roce 2019 více než kdy předtím probíhalo digitální formou. Téměř polovina občanů EU nyní využívá zpravodajství online jako hlavní zdroj informací o vnitrostátní i evropské politice. Sociální média jsou i pro politiky důležitým nástrojem k oslovení voličů, a pro skupiny vedoucí kampaně nástrojem k organizaci podporovatelů.

Rychlost, snadnost a dosah komunikace online a možnosti, jež platformy sociálních sítí vytvářejí, aby mohly cílit na osoby politickými reklamami a sděleními, představují nové výzvy. Většina občanů EU souhlasí, že online sociální sítě představují moderní způsob, jak držet krok s politikou, ale domnívají se také, že informacím šířeným po internetu se nedá věřit.⁷² Volby v Evropě a na celém světě se staly cílem pokusů o manipulaci ze strany

různých pochybných subjektů, státních i nestátních, které se pokoušejí využít příležitostí, které jim digitální prostředí nabízí.⁷³

Volební vměšování může mít různé formy a může být motivováno přáním formovat rozhodnutí voličů, snížit volební účast, narušit důvěru veřejnosti v demokracii nebo získat finanční výhodu. Temné peníze, kybernetické útoky, dezinformace, mylné informace, klamavé chování online, manipulativní a rozdělovací příběhy,⁷⁴ podvrhy, zkreslování,

⁷² Standardní průzkum Eurobarometr 90 – Používání médií v Evropské unii, prosinec 2018.

⁷³ Viz například A. Dawson a M. Innes, *How Russia's Internet Research Agency Built its Disinformation Campaign*, The Political Quarterly, sv. 90, č. 2, duben–červen 2019. Pro přehled pokusů o využití technologie k manipulaci viz např. <https://comprop.oii.ox.ac.uk/research/cybertroops2019/>

⁷⁴ Pro přehled takových příběhů viz např. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work/2018_02_geog_discontent.pdf. Pro behaviorální přístup

podvody, zneužívání osobních údajů a protiprávní cílení politických kampaní na konkrétní uživatele (tzv. mikrocílení) jsou používány k obcházení a oslabování volebních a dalších pravidel souvisejících s volbami, ke zkreslování demokratických výsledků a narušování důvěry v instituce. Vměšování do voleb může být nástrojem pro hybridní ovlivňování ze strany vnějších aktérů ve snaze povzbudit občany, aby se odpojili od politiky, rozdělit a destabilizovat Unii a podkopat věrohodnost orgánů EU, živit nespokojenost a nedůvěru. Může být také nástrojem organizovaného zločinu.⁷⁵

Některé subjekty se zejména snaží oslabit věrohodnost EU jako garanta základních hodnot EU, včetně demokracie a rovnosti všech občanů (např. rovnosti žen a mužů a ochrany specifických skupin). Cílem nenávistných projevů a jiných forem obtěžování je zmenšit prostor pro demokratickou diskusi a pro angažovanost občanů.⁷⁶

Spolu s akčním plánem pro boj proti dezinformacím⁷⁷ poskytuje volební balíček Komise⁷⁸ soubor nástrojů pro řešení těchto hrozeb vycházející ze sledování a prosazování pravidel týkajících se online činností souvisejících s volbami a spojuje všechny příslušné subjekty v členských státech a v orgánech EU. Orgány EU a členské státy intenzivně pracovaly na provedení těchto iniciativ v rámci přípravy voleb.

Příslušné orgány členských států, organizace občanské společnosti, novináři, ověřovatelé faktů, platformy a další zúčastněné strany spojily síly na podporu odolnosti voleb.

Komise konkrétně řešila případy dezinformací týkající se EU, včetně cílených dezinformačních akcí, vyvracením nepravdivých tvrzení a zvyšováním informovanosti veřejnosti o hrozbách a rizicích dezinformací.

Šlo o důležité kroky zaměřené na účinnější odvracení útoků a volební manipulace, jakož i na odhalování dezinformací a jiného protiprávního vměšování do demokratické diskuse.

Jak bylo uvedeno ve zprávě o plnění akčního plánu pro boj proti dezinformacím zveřejněné v červnu 2019, vytrvalým aktérem v této oblasti bylo i nadále Rusko. Prokremelské zasílání zpráv, často pocházející z oficiálních státních ruských zdrojů, bylo důležitým zdrojem dezinformací, jak zdokumentovala pracovní skupina East Stratcom ustavená Evropskou službou pro vnější činnost.⁷⁹ Stejnou taktiku rostoucí měrou používají i další subjekty, které rozmývají hranici mezi vnější a „domácí“ manipulací a ztěžují zjištění jejího zdroje. Byly například zjištěny snahy o potlačení volební účasti pomocí útoků na vládní internetové

k dopadu informací na politické rozhodování viz
<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117161/understanding-our-political-nature.pdf>

⁷⁵ Viz například výzkum používání kybernetického vměšování za účelem zmanipulování voleb vypracovaný Evropským střediskem excelence pro boj proti hybridním hrozbám, <https://www.hybridcoe.fi/wp-content/uploads/2018/10/Strategic-Analysis-2018-8-Past.pdf>

⁷⁶ Rovněž zacílení na novináře, kteří patří do konkrétních skupin.

⁷⁷ Akční plán vychází ze sdělení Komise „Boj proti dezinformacím na internetu“ z dubna 2018, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-tackling-online-disinformation-european-approach>

⁷⁸ Přijatý dne 12. září 2018, Projev o stavu Unie 2018, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_18_5681.

⁷⁹ Viz např. aktualizované informační přehledy pracovní skupiny East StratCom k evropským volbám: <https://euvsdisinfo.eu/eu-elections-update-the-long-game/> a <https://euvsdisinfo.eu/eu-elections-update-reaping-what-was-sown/>

stránky a šíření manipulativního obsahu.⁸⁰

Před volbami se tyto manipulativní snahy opakovaně zaměřovaly na politicky citlivá témata a cílové skupiny v EU, ale rozsáhlé operace skrytého vměšování do voleb v roce 2019 doposud zjištěny nebyly.

Volební vměšování v jednom členském státě má dopad na celou EU. Je zapotřebí zavést další opatření na řešení snah o vměšování a manipulace zacílené na volby a demokratickou diskusi.

4.1 Bezprecedentní spolupráce

Výzvy, před nimiž volby stojí, jsou složité a průřezové. Žádná země ani veřejný orgán je nemohou uspokojivě vyřešit samy.

Hlavním doporučením volebního balíčku proto je, aby členské státy zakládaly **vnitrostátní sítě orgánů příslušných**

v záležitostech týkajících se voleb, jejichž úkolem je sledovat a vymáhat pravidla upravující online činnosti, které souvisejí s volbami. Tyto orgány zahrnovaly volební komise, orgány pro ochranu údajů, orgány pro kybernetickou bezpečnost, regulační orgány pro oblast médií a podle potřeby i další orgány.

Takové sítě zřídily všechny členské státy, s různými strukturami a různým vedením.⁸¹ Do těchto sítí se dosud zapojila polovina vnitrostátních orgánů pro ochranu údajů⁸² a necelá polovina regulačních orgánů pro oblast médií. Některé sítě zahrnovaly vymáhání práva a napojení na bezpečnostní orgány. Členské státy zdůraznily hodnotu jasného politického vedení a dostatečných zdrojů, mají-li být sítě účinné.

Byla vytvořena propojení mezi těmito sítěmi a dalšími příslušnými strukturami, jako jsou národní podpůrné týmy pro počítačové incidenty a **systém rychlého varování EU**.⁸³ Systém rychlého varování byl zřízen před volbami a usnadnil také výměnu mezi odborníky a jeho národními kontaktními místy. Spolupráce mezi evropskou sítí pro volební spolupráci a

Příklady sdílených evropské volební spolupráci postupů v rámci sítě pro

Lotyšsko představilo aplikaci, která umožňuje evropským občanům sledovat financování politických stran a o případech potenciálního zneužití informovat protikorupční úřad. Tato participativní aplikace měla odrazující i vymáhací účinek.

Kampaň pro zvýšení informovanosti vedená v **Nizozemsku**, která cílí na dezinformace celkově, se zaměřuje na rady, jak porozumět textům, a má proto využití i mimo oblast voleb.

Rakousko popsalo hlavní národní plán pro digitalizaci a iniciativu za bezpečnější internet.

Lucembursko vypracovalo národní akční plán zahrnující všechny oblasti zdůrazněné ve volebním balíčku.

Španělsko vytvořilo dvojjazyčné internetové stránky, vypracovalo pokyny týkající se voleb a zřídilo 24hodinovou poradenskou telefonní linku pro otázky týkající se dezinformací.

Francie přijala v prosinci 2018 nový zákon o vedení politických kampaní. Francie také zvažuje právní předpisy na podporu vzdělávání v oblasti občanství EU. Zvažuje se i další právní předpis,

⁸⁰ Dva členské státy oznámily omezené útoky typu DoS na internetové stránky vnitrostátních orgánů, které byly zavedeny další povinnosti identifikování a rychle vyřešení. Další podrobnosti jsou uvedeny v oddíle 4 pracovního dokumentu útvarů Komise. Který je připojen k tomuto sdělení.

⁸¹ Členské státy zapojily vnitrostátní bezpečnostní a zpravodajské orgány, úřady předsedů vlád a ministerstva, např. ministerstvo zahraničních věcí, spravedlnosti, vnitra, pro digitalizaci a veřejnou správu.

⁸² Ze 14 vnitrostátních orgánů pro ochranu údajů, které odpověděly na dotazník Komise.

⁸³ Trvalá struktura, která umožňuje sdílení informací a analýz mezi orgány EU a členskými státy EU:

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/59644/Factsheet:%20Rapid%20Alert%20System

systémem rychlého varování napomohla propojení odborných komunit v souladu s volebním balíčkem a přispěla k rozvoji komplexního přehledu o dezinformačních činnostech během volebního období.

V souladu s volebním balíčkem zahrnovaly činnosti vnitrostátních sítí provádění akcí zaměřených na zjištění hrozeb a nedostatků při sledování a prosazování příslušných pravidel a/nebo na posuzování rizik ohrožujících volební procesy (18 členských států) a vnitrostátní mapování a přezkum právních předpisů souvisejících s volbami (10 členských států).⁸⁴ To podpořilo kvalifikované rozhodování.

Většina členských států uvedla, že využívají tyto sítě i pro jiné volby, než jsou volby do Evropského parlamentu. Některé členské státy poskytly svým sítím specifické nástroje, např. přístup k zabezpečené komunikační platformě, ale dodatečné konkrétní finanční zdroje hlášeny nebyly. Členské státy projeví zájem o dostupnost dodatečných zdrojů EU na podporu těchto sítí, které Komise opět zpřístupní v roce 2020.⁸⁵

S cílem podpořit sdílení odborných znalostí a osvědčených postupů mezi členskými státy, a to i pokud jde o hrozby, nedostatky a prosazování pravidel, byly členské státy také vyzvány, aby ze svých vnitrostátních volebních sítí určily jedno kontaktní místo pro shromažďování v rámci **evropské sítě pro volební spolupráci**. Účastníci sítě se setkali třikrát před volbami a dvakrát po nich. Členské státy si vyměnily informace o konkrétních činnostech, které vnitrostátně vyvíjely, např. o osvětových kampaních, posuzování rizik a mapování volebního procesu, sledování a prosazování pravidel a o vývoji v oblasti právních předpisů (viz rámeček o mapování pravidel). Na zabezpečené platformě poskytnuté Komisí, která byla používána také pro výměnu informací během voleb, sdílely také informace o svých politikách, softwaru a výzkumu.

Evropská síť pro volební spolupráci rovněž usnadnila výměny s jinými institucemi včetně Evropského parlamentu, Úřadu pro evropské politické strany a nadace, skupiny evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby (ERGA), EUROPOLu, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Evropského sboru pro ochranu osobních údajů a evropského inspektora ochrany údajů a dalších zúčastněných stran včetně pozorovatelů voleb a organizací

Mapování pravidel

Většina členských států:

- **má předpisy týkající se transparentnosti** darů nebo zakazuje anonymní dary,
- **zakazuje zahraniční financování** politických stran a volebních kampaní, ačkoli některé pouze omezují jeho výši nebo ukládají požadavky na zveřejňování,
- **má pravidla o době zákazu volební agitace** (kdy vedení volebních kampaní musí být ukončeno).

Přibližně polovina členských států vyžaduje transparentnost pro placené politické reklamy a sdílení.

Několik členských států má specifická pravidla pro sociální média.

Více než třetina členských států má pravidla, jež kontrolují rozhlasové a televizní vysílání v průběhu voleb.

Několik členských států má taková pravidla pro internet.

Třetina členských států má jasně vymezená období pro vedení kampaně. V jiných členských státech žádné zvláštní požadavky neexistují.

⁸⁴ Viz oddíl 4.1.1 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

⁸⁵ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/rec-rcit-citi-ag-2020>

zabývajících se ověřováním faktů. Její členové se dne 26. listopadu 2019 zúčastnili dialogu na odborné úrovni mezi EU a US o odolnosti volebních systémů⁸⁶.

Komise podporovala členské státy při **mapování jejich pravidel a postupů** souvisejících s volbami. To zahrnovalo pravidla týkající se příspěvků (zákazy zahraničního financování, omezení, pravidla o zveřejňování), výdajů (účelová vázanost a limity), vedení kampaní (délka trvání, doby zákazu volební agitace, průzkumy veřejného mínění a další omezení) a médií (rovnost kandidátů, vysílání, transparentnost politické reklamy a pravidla pro sociální média). Toto mapování podpořilo vzájemné porozumění a členské státy vyjádřily ochotu v něm pokračovat.

4.2 Větší transparentnost a lepší odhalování manipulací

Evropská síť pro volební spolupráci také podporovala výměny informací o provádění ostatních doporučení obsažených ve volebním balíčku,⁸⁷ **jejichž klíčovou součástí byla podpora transparentnosti, a tedy i odpovědnosti.** Mnoha formám vměšování, jako jsou temné peníze či cílené dezinformace, se daří v temnotě. Komise vyzvala členské státy a politické strany, aby přijaly opatření, jež umožní občanům rozeznat placená sdělení na internetu, výši vynaložených peněz, jejich zdroj a způsoby, jakými jim byly zaslány, přičemž v případě potřeby mají být ukládány sankce.

Některé členské státy uvedly, že mají zavedena pravidla pro placenou politickou komunikaci, avšak přesto přetrvávají potíže, pokud jde o přístup k údajům a schopnost provádět sledování, a tedy i vymáhat online chování.⁸⁸ Některé členské státy uvedly, že nyní zvažují přijetí právních předpisů v této oblasti za účelem zavedení nebo modernizace pravidel transparentnosti online. Členské státy prosazovaly transparentnost a v některých případech přijaly konkrétní osvětová opatření. Konkrétním skupinám, např. politickým stranám, byly poskytnuty pokyny nebo školení. Členské státy si rovněž v rámci sítě elektronicky vyměňovaly informace o uplatňování svých offline volebních záruk.

V březnu 2019 se tehdejší komisařka Věra Jourová písemně obrátila na vnitrostátní politické strany⁸⁹ a vyzvala je, aby doporučení Komise uskutečňovaly v praxi.⁹⁰ Došlo také ke konkrétní výměně informací s evropskými politickými stranami.

Komise také spolupracovala s **online platformami a odvětvím IT** s cílem ochránit volby v roce 2019 před dezinformačními kampaněmi a manipulací online. Samoregulační kodex

⁸⁶ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/12/11/joint-eu-us-statement-following-the-eu-us-justice-and-home-affairs-ministerial-meeting/>

⁸⁷ Viz oddíl 4.1.2 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

⁸⁸ V některých případech se toto nepředpokládá v příslušných právních předpisech, nebo je to ztíženo například chybějícím přístupem k online údajům, případně založeno na pasivním sledování tištěných informací zveřejněných politickými subjekty.

⁸⁹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/letter_political_parties_final_en.pdf

⁹⁰ Doporučení Komise ze dne 12. září 2018 o sítích pro volební spolupráci, transparentnosti online, ochraně před kybernetickými bezpečnostními incidenty a boji proti dezinformačním kampaním v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu, C(2018) 5949 final.

zásad boje proti dezinformacím pro online platformy a odvětví reklamy⁹¹ stanoví řadu závazků, mimo jiné k zajištění transparentnosti a informování veřejnosti o politické reklamě, zabránění manipulativního využívání online služeb nepřátelskými subjekty, posílení odpovědnosti občanů a výzkumníků a přijímání dalších opatření ke zvýšení odpovědnosti a důvěryhodnosti online ekosystému. Komise s podporou skupiny evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby (ERGA)⁹² provedla intenzivní průběžné monitorování s cílem zajistit, aby závazky vyplývající z kodexu byly před volbami plněny.⁹³ Komise s pomocí skupiny ERGA v současnosti posuzuje celkovou účinnost tohoto kodexu v prvním roce jeho fungování.⁹⁴

Kodex poskytl příležitost pro posílení transparentnosti politik platform v oblasti dezinformací. V předvečer voleb v roce 2019 zintenzivnily společnosti Facebook, Google a Twitter úsilí o zajištění transparentnosti politické reklamy,⁹⁵ vyvinuly úsilí ke zvýšení integrity svých služeb zjišťováním a ukončováním manipulativních aktivit (např. prostřednictvím koordinovaných operací majících za cíl zesilování obsahu a zneužívání botů a falešných účtů) a zlepšily dohled nad umísťováním reklam, aby se omezily nekalé praktiky click-baitingu (lákání uživatelů na zdánlivě zajímavý obsah za účelem zvýšení návštěvnosti internetových stránek) a snížily příjmy šířitelů dezinformací z reklamy. Platformy dále přijaly řadu opatření s cílem podpořit obsah z „autentických“⁹⁶ zdrojů a omezit šíření dezinformací. Tato opatření byla důležitým krokem k větší transparentnosti v souvislosti s volbami, avšak nejsou dostatečná. Ne všechny platformy ve všech členských státech měly před volbami knihovny reklam, tyto knihovny reklam nebyly dostatečně kompletní a neumožňovaly snadný přístup pro příslušné subjekty, včetně orgánů členských států, aby mohly plnit svou funkci dohledu, a pro výzkumníky za účelem analýzy tohoto archivu. Z hlediska budoucích voleb je v tomto ohledu je zapotřebí dosáhnout pokroku.

Vnitrostátní i evropské politické strany uváděly, že přijaly opatření ke splnění platných právních předpisů a požadavků, které stanovily online platformy v podmínkách pro poskytování svých služeb. Některé požadavky platform však byly označeny za problematické.⁹⁷ Strany zejména poukazovaly na obtíže spojené se změnami podmínek pro

⁹¹ Mezi signatáři kodexu zásad jsou i největší online platformy jako Facebook, Google, Twitter a Microsoft, jakož i Mozilla a obchodní sdružení zastupující odvětví online reklamy.

⁹² Podskupina ERGA pověřená tímto úkolem informovala v červnu 2019 o první fázi svých monitorovacích činností, které se zaměřily na plnění závazků kodexu týkajících se transparentnosti politické reklamy, http://erga-online.eu/wp-content/uploads/2019/06/ERGA-2019-06_Report-intermediate-monitoring-Code-of-Practice-on-disinformation.pdf

⁹³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

⁹⁴ Signatáři kodexu poskytli výroční sebehodnotící zprávu o svém provádění kodexu. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/annual-self-assessment-reports-signatories-code-practice-disinformation-2019>. Kromě skupiny ERGA je Komisi při posuzování kodexu nápomocen také nezávislý konzultant

⁹⁵ Zejména jejich označením a zpřístupněním veřejnosti prostřednictvím prohledávatelných úložišť reklam.

⁹⁶ Otázka autentičnosti obsahu je problém, o kterém se vedou diskuse v souvislosti se zveřejňováním online, a zkoumá se řada přístupů, které mají pomoci uživatelům pochopit, odkud daný obsah pochází, jakož i upřednostňovat informace o určitých předmětech z autoritativních zdrojů, tak aby například uživatelé mohli čerpat znalosti o volebních formalitách od vnitrostátního volebního orgánu.

⁹⁷ Facebook vyžadoval, aby se poradci registrovali v zemi, kde chtějí nakupovat politickou reklamu. To znamenalo, že politické strany EU musely být registrovány ve všech členských státech EU, aby mohly vést informační kampaně v celé EU.

poskytování služeb platform, které byly provedeny krátce před volbami. Na své úrovni strany obvykle nevyvíjely další aktivitu v oblasti transparentnosti, jako je vypracování seznamů svých reklam nebo zveřejňování svých výdajů na politickou reklamu na internetových stránkách.⁹⁸ V odpovědích na dotazník Komise uvedly, že by ocenily vyjasnění pravidel týkajících se transparentnosti, správného přístupu, který mají platformy zaujmout, pokud jde o vedení volebních kampaní v celé EU, a poskytnutí on-line databází s otevřeným přístupem, aby strany mohly transparentně zveřejňovat informace.

V rámci evropské sítě pro volební spolupráci sdílely členské státy zkušenosti ohledně interakcí s platformami sociálních médií. Tyto platformy se přímo angažovaly, přičemž některé z nich poskytovaly konkrétní podporu včetně možností eskalace.⁹⁹ Diskuse v rámci sítě¹⁰⁰ poukázaly na nutnost rovnějšího zacházení mezi členskými státy, operativnější interakce na podporu jejich funkcí dohledu¹⁰¹ včetně lepšího přístupu k údajům, kontaktním místům a výměnám v jazycích dotčených členských států. Členské státy uvedly, že úsilí platform nebylo jednotné, dostatečně účinné a že podpora nabízená přímo subjektům, jako jsou politické strany, kandidáti a novináři, by také mohla vyvolat obavy z hlediska jejich právního řádu.¹⁰² Podobné obavy byly vyjádřeny v rámci systému rychlého varování.

Komise se angažovala ve vztahu k online platformám také v souvislosti s kodexem chování pro boj proti nezákonným nenávisným projevům online.¹⁰³

4.3 Posílení souladu s pravidly o ochraně údajů

Komise rovněž zveřejnila konkrétní **pokyny pro uplatňování právních předpisů EU v oblasti ochrany údajů v souvislosti s volbami**. Šlo o první volby, při kterých platil aktualizovaný rámec EU pro ochranu údajů¹⁰⁴. Skandál společností Facebook a Cambridge Analytica¹⁰⁵ prokázal relevanci pravidel EU na ochranu údajů v souvislosti s volbami a ilustroval nebezpečí toho, jsou-li osobní údaje používány v rozporu s pravidly ochrany údajů ve snaze protiprávně ovlivnit volby¹⁰⁶.

⁹⁸ Viz doporučení volebního balíčku, bod 9.

⁹⁹ Například Facebook spolupracoval s německým spolkovým úřadem pro bezpečnost informací při spuštění iniciativy zaměřené na vytváření lepšího a komplexnějšího pochopení vměšování do voleb a na vypracování pokynů, jak proti němu bojovat. Twitter umožnil vnitrostátním úředníkům a výzkumníkům přístup na portál partnerské podpory, aby usnadnil výzkum v oblasti dezinformací. Google poskytl podporu novinářům a nezávislým sítím zabývajícím se ověřováním faktů. Další podrobnosti jsou uvedeny v oddíle 4.2.3 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

¹⁰⁰ Viz zprávy evropské sítě pro volební spolupráci a další podrobnosti v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

¹⁰¹ To se týká například souladu s vnitrostátními pravidly, např. v oblasti sledování výdajů na volební kampaň a doby zákazu volební agitace online.

¹⁰² Například vnitrostátní pravidla kontrolující dary na vedení politických kampaní.

¹⁰³ Kodex chování proti nezákonným nenávisným projevům online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combatting-discrimination/racism-and-xenophobia/countering-illegal-hate-speech-online_en

¹⁰⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

¹⁰⁵ V daném případě se jednalo o zneužití osobních údajů získaných přímo od dotčených osob a údajů odvozených z jejich chování a z jejich sociální sítě s cílem zacílit na ně konkrétní politický obsah.

¹⁰⁶ Obecné nařízení o ochraně osobních údajů poskytlo vnitrostátním orgánům posílené pravomoci na sledování a vymáhání těchto pravidel.

Vnitrostátní orgány včetně některých volebních komisí přijaly konkrétní opatření na podporu souladu s pravidly o ochraně údajů, včetně přímého informování politických stran o jejich povinnostech. Některé členské státy uvedly, že před volbami uložily pokuty, byly nahlášeny některé incidenty¹⁰⁷ a některá vyšetřování stále probíhají.

Z příspěvků, které zaslaly politické strany, vyplývá, že požadavky na ochranu údajů v souvislosti s volbami nejsou zcela jasné a že je nutné dále zvyšovat informovanost.

Volební balíček obsahoval legislativní návrh na zavedení sankcí vůči evropským stranám a nadacím, které se snažily využít porušení pravidel na ochranu údajů k úmyslnému ovlivnění nebo se pokusily o ovlivnění výsledku voleb do Evropského parlamentu. Tento návrh byl urychleně přijat a během voleb byl v platnosti.¹⁰⁸ Odpovědný Úřad pro evropské politické strany a evropské politické nadace navázal spolupráci s členskými státy za účelem zajištění jeho účinného provádění. Až dosud se nevyskytly žádné případy podle tohoto nového mechanismu.

4.4 Zvýšená kybernetická odolnost

Komise spolupracovala s orgány členských států za účelem plnění jejich **doporučení na řízení rizika kybernetického útoku** při volbách.¹⁰⁹ Vyzvala členské státy, aby přijaly vhodná opatření pro pochopení a řízení rizik kybernetického útoku a aby používaly kompendium o kybernetické bezpečnosti volebních technologií, které vypracovala skupina pro spolupráci zřízená podle směrnice o bezpečnosti sítí a informačních systémů¹¹⁰. Členské státy byly rovněž požádány, aby přijaly opatření pro zvyšování informovanosti o takových rizicích, a mnohé tak učinily, včetně organizování konkrétní odborné přípravy a cvičení zahrnujících příslušné zúčastněné strany, např. politické strany a novináře. Politické strany byly rovněž v doporučení vyzvány, aby působily ke zmírnění kybernetických rizik.

Aby podpořila plnění doporučení a posílila spolupráci mezi různými vnitrostátními orgány, zorganizovala Komise v říjnu 2018 seminář na vysoké úrovni na téma kybernetických hrozeb pro volby,¹¹¹ kde se orgány odpovědné za kybernetickou bezpečnost setkaly s volebními orgány a diskutovaly o nadcházejících výzvách¹¹².

Ve spolupráci s Agenturou Evropské unie pro kybernetickou bezpečnost (ENISA) a Evropským parlamentem provedla Komise v dubnu 2019 simulační cvičení v rámci evropské sítě pro volební spolupráci s cílem testovat účinnost postupů a krizových plánů reakce Unie

¹⁰⁷ Například Francie zavedla zvláštní formulář, jehož prostřednictvím bylo nahlášeno 697 stížností v souvislosti s volbami, včetně jedenácti stížností proti politickým stranám. Ve Španělsku bylo nahlášeno 102 stížností. Další podrobnosti viz oddíl 4.3.2 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

¹⁰⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019R0493>

¹⁰⁹ Doporučení volebního balíčku, body 12–18.

¹¹⁰ https://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-30/election_security_compendium_00BE09F9-D2BE-5D69-9E39C5A9C81C290F_53645.pdf.

¹¹¹ https://wayback.archive-it.org/12090/20191129081252/https://ec.europa.eu/epsc/events/election-interference-digital-age-building-resilience-cyber-enabled-threats_en

¹¹² Výsledky tohoto semináře posloužily také jako podklady pro kolokvium o základních právech, které se konalo koncem listopadu 2018 a zaměřilo se na téma „demokracie v Evropské unii“.

a členských států.¹¹³ Zpráva agentury ENISA o tomto cvičení, sdílená s členskými státy, zahrnovala politiky a schopnosti, které jsou považovány za zásadní pro kybernetickou bezpečnostní odolnost při volbách.

Členské státy uvedly, že předávání výsledků volebního dne Parlamentu by mohlo být zlepšeno. V některých případech orgány poskytly politickým stranám a kandidátům, jakož i novinářům a médiím, konkrétní pomoc a odbornou přípravu s cílem podpořit kybernetickou bezpečnost a odolnost při volbách.¹¹⁴

Analýza a následná opatření

Hrozba manipulace a nezákonného vměšování do voleb s cílem zmanipulování názorů voličů a jejich volby byla reálná a mnohostranná, a stejně tak i úsilí o její překonání. Byly hlášeny izolované kybernetické útoky, stížnosti týkající se ochrany údajů a další stížnosti související s volbami, avšak skryté, koordinované rozsáhlé snahy o vměšování do voleb zjištěny nebyly. Z vyjádření členských států vyplývá, že volební balíček a další opatření EU sehrály důležitou roli v jejich úsilí předcházet hrozbám a plnit své funkce dohledu.

Členské státy většinou postupovaly v souladu s volebním balíčkem. Dosáhly vysoké úrovně spolupráce a koordinace, jak interně mezi příslušnými orgány,¹¹⁵ a to i v rámci vnitrostátních volebních sítí a se soukromými a dalšími zúčastněnými stranami, tak i mezi členskými státy a s evropskými orgány.

Hodnota komplexního „celospolečenského“ přístupu byla prokázána a ukázala se jako účinná.¹¹⁶

Některé klíčové poznatky:

Je nutný další pokrok při řešení dezinformací, manipulací a protiprávního zahraničního vměšování.¹¹⁷ Záruky pro volby musí být účinné a přizpůsobené online prostředí. Transparentnost politické reklamy a politických sdělení není dostatečně spolehlivá.

V rámci orgánů EU, členských států a občanské společnosti **je důležité rozvíjet dostatečnou schopnost** zjišťovat, analyzovat a odhalovat manipulace a vměšování.

Je nutné posílit schopnost a úsilí **příslušných orgánů** plnit své funkce dohledu a jejich angažovanost ve vztahu k platformám. Online platformy by měly disponovat potřebnými

¹¹³ Agentura ENISA dříve vydala stanovisko ke kybernetické bezpečnosti voleb, z něhož toto cvičení vycházelo, a podpořila vnitrostátní cvičení v oblasti kybernetické bezpečnosti před volbami <https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/enisa-makes-recommendations-on-eu-wide-election-cybersecurity>

¹¹⁴ Další podrobnosti viz oddíl 4.4 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

¹¹⁵ To zahrnovalo také spolupráci mezi odborníky na volby a odborníky v oblasti strategické komunikace, pokud jde o dezinformace.

¹¹⁶ Ve srovnání mezi zvláštním průzkumem Eurobarometru 477 – Demokracie a volby, listopad 2018, a dokumentem Evropského parlamentu Povolební průzkum v roce 2019.

¹¹⁷ Poznatky jsou podrobně rozvedeny v oddíle 4.2.4 pracovního dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení, a zohledněny v doporučeních zprávy střediska excelence NATO Stratcom o roli platform sociálních médií v boji proti neautentickému chování, <https://www.stratcomcoe.org/how-social-media-companies-are-failing-combat-inauthentic-behaviour-online>

strukturami a postupy, které by jim umožňovaly sledovat dodržování příslušných vnitrostátních právních předpisů a právních předpisů EU, při rovném zacházení s členskými státy.

Členské státy vyjádřily podporu posílení koordinace v této oblasti na úrovni EU, mimo jiné k zajištění rovného zacházení mezi členskými státy a operativní reakce v případě vzniku problémů.

Měla by být také prohloubena **užší spolupráce** mezi příslušnými orgány na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU, včetně orgánů pro ochranu údajů a regulačních orgánů pro oblast médií.

On-line platformy by měly dále zvýšit **transparentnost** a odpovědnost za své činnosti spojené s politickým obsahem a jejich závazky by měly být ověřitelné třetími stranami. **Přístup k údajům digitálních platform, a to i pro výzkumnou komunitu**, je stále nedostatečný. V důsledku toho může být pro **novináře** obtížné porozumět hrozbám ohrožujícím demokratickou diskusi a podávat o nich zprávy a brzdí to úsilí **občanské společnosti** zvyšovat informovanost občanů a budovat sociální odolnost. Platformy by měly povolit větší přístup k údajům pro výzkumníky a další příslušné orgány za přísného dodržování požadavků na ochranu údajů, a to i na základě zvláštních struktur, které jsou k tomuto účelu vytvářeny. To zahrnuje rozšiřování sítě výzkumných partnerů, s nimiž platformy nyní spolupracují. Je nezbytné lépe analyzovat rozsah a dopad vměšování do demokratického procesu, včetně cest, jimiž informace putují na internetu, algoritmů vyhledávačů a platform sociálních médií, které vyhodnocují informace, a úsilí vynakládaného platformami na podporu autentického obsahu.

Svobodné, pluralitní a zodpovědné mediální prostředí a dostupnost kvalitních veřejných informací jsou základními předpoklady zdravé a informované politické diskuse a umožňují občanům, konfrontovaným s dezinformacemi a další manipulací, činit informovaná rozhodnutí a vést moc k zodpovědnosti. Toto je důležitá součást demokratických kontrol a rovnováhy a nezbytný předpoklad zdravého demokratického dialogu.¹¹⁸

Pokud jde o budoucnost, je třeba investovat více úsilí do podpory **posílení postavení občanů**, zvyšování informovanosti a mediální gramotnosti a do rozvíjení **dovedností** u občanů všech věkových kategorií.

Komise bude členské státy v jejich úsilí nadále podporovat. **Komise bude** zejména:

- financovat **granty na akce na podporu vnitrostátních volebních sítí** a další akce

¹¹⁸ Toto zjištění se odráží v angažovanosti Komise vůči občanské společnosti a širšímu okruhu zúčastněných stran, například v závěrech řady kolokvií o základních právech organizovaných Komisí (v roce 2016 na téma „Pluralita sdělovacích prostředků a demokracie“, v roce 2017 na téma „Práva žen v bouřlivých časech“ a v roce 2018 na téma „Demokracie v Evropě“). Viz také například zjištění týkající se dopadu online hrozeb, adresovaných mediálním aktérům, na svobodné volby, v materiálu UNESCO „Volby a sdělovací prostředky v digitálním věku“, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371486.locale=en>

zaměřené na posílení demokratické odolnosti,¹¹⁹

- podporovat **intenzivnější spolupráci** členských států, co nejlepší využívání nedávno založené evropské sítě pro volební spolupráci a zajištění úzké interakce a spolupráce s jinými sítěmi včetně systému rychlého varování, mimo jiné pomocí:
 - praktických, **operativních činností**, včetně seminářů a posuzování rizik na podporu lepší identifikace hrozeb,
 - podpory spolupráce členských států při **sledování příslušných aktivit spojených s on-line platformami**, mimo jiné prostřednictvím sdílení informací o angažovanosti vůči platformám a prostřednictvím podpory rovného zacházení se všemi členskými státy,
 - usnadnění další a pokračující spolupráce mezi evropskou sítí pro volební spolupráci, skupinou evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby (ERGA) a systémem rychlého varování, týkající se mimo jiné poznatků a analýzy souvisejících s volbami a součinnosti s online platformami,
 - posilování **spolupráce s dalšími strukturami**, jako je Evropský sbor pro ochranu osobních údajů a Agentura Evropské unie pro kybernetickou bezpečnost (ENISA) a skupina pro spolupráci zřízená podle směrnice o bezpečnosti sítí a informačních systémů (skupina pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací),¹²⁰
 - podpory členských států při zachování a rozšíření **mapování regulačního rámce** relevantního pro volby,
- pokračovat v **angažovanosti vůči online platformám**, mimo jiné v souvislosti s kodexem zásad boje proti dezinformacím a kodexem chování pro boj proti nezákonným nenávislným projevům online, a společně s příslušnými stranami, jako je evropská síť pro volební spolupráci, systém rychlého varování a další příslušné sítě EU, přispívat k vypracování dalších opatření zaměřených na společný přístup a společné normy pro řešení problémů, jako jsou dezinformace a nenávislné výroky on-line,
- **dále podporovat svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků a kvalitní žurnalistiku**, mimo jiné prostřednictvím transformace odvětví sdělovacích prostředků a digitální budoucnosti,
- dále zkoumat otázky spojené s **účinným uplatňováním požadavků na ochranu údajů** při volbách, včetně transparentnosti, technik mikrocílení a použití algoritmů,
- organizovat konkrétní akce na další **zapojení občanů** v celé jejich rozmanitosti do řešení problémů týkajících se dezinformací a manipulace, kriticky posuzovat informační prostředí a činit kvalifikovaná rozhodnutí (iniciativy na podporu mediální gramotnosti, kritického myšlení a vzdělávání o hodnotách EU a občanství EU),

¹¹⁹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/rec-rcit-citi-ag-2020>

¹²⁰ S cílem zprovoznit výměnu odborných znalostí v oblasti kybernetické bezpečnosti a zvýšit související technické schopnosti.

- posilovat znalosti problémů a rizik, které jsou v sázce, a to i prostřednictvím:
 - plného dodržování platných pravidel, příslušných pravomocí a odpovědností, co nejlepšího využívání nově zřízeného Evropského střediska pro sledování digitálních médií, které má usnadnit spojení s ověřovateli faktů a akademickými výzkumníky v Evropě,
 - studie o dopadu nových a vznikajících technologií na svobodné a spravedlivé volby, která má zkoumat, jak používání údajů o voličích a nové technologie, včetně technik mikrocílení, algoritmů a umělé inteligence, je možné použít k ovlivnění výsledku voleb a důvěry veřejnosti ve volby. Výsledky by měly být k dispozici koncem roku 2020;
- podpory případné **aktualizace kompendia** o kybernetické bezpečnosti volebních technologií v rámci skupiny pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací, která úzce spolupracuje s evropskou sítí pro volební spolupráci, aby byl tento dokument neustále aktuální a byl upravován podle potřeb členských států.

Prosazování silné a životaschopné demokracie v Evropě je otázkou legitimacy a důvěry. Evropská demokracie čelí mnoha výzvám, zvenčí i zevnitř. Jak oznámila předsedkyně Komise ve svých politických směrech, Komise předloží **evropský akční plán pro demokracii**¹²¹, který má zlepšit odolnost našich demokracií a čelit hrozbám vnějšího vměšování do voleb do Evropského parlamentu. Cílem bude řešit dezinformace a přizpůsobovat se vyvíjejícím se hrozbám a manipulacím a podporovat svobodné a nezávislé sdělovací prostředky. Součástí plánu budou legislativní návrhy týkající se transparentnosti politické reklamy a další vyjasnění pravidel financování evropských politických stran.

5. Závěry

Demokracie je jednou ze základních hodnot naší Unie. Tyto hodnoty jsou v nynějším náročném období plném těžkostí a nejistoty důležitější než kdy dříve. Rekordně vysoká volební účast ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 byla jasným znamením obnovené angažovanosti v unijní politice v Evropě. Vznikla skutečná evropská politická diskuse. Na základě této silné volební účasti budou občané prostřednictvím konference o budoucnosti Evropy moci hrát vedoucí a aktivní roli při stanovování našich priorit a úrovně ambicí.

Evropa se postavila čelem k výzvě zabezpečit svobodné a spravedlivé volby před vměšováním a zvýšit důvěru občanů v demokracii. S podporou Komise a ostatních evropských institucí se členské státy semkly jako nikdy předtím, aby spojily své odborné znalosti a schopnosti. Pandemie Covid-19 znovu prokázala důležitost takové spolupráce při reakci na dezinformace a na manipulaci demokratické diskuse.

Přesto je nutné dosáhnout dalšího pokroku v otázce inkluzivnosti evropské demokracie. Ne

¹²¹ Viz pracovní program Komise na rok 2020, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/cwp-2020-publication_en.pdf

všechny skupiny občanů se voleb zúčastnily stejnou měrou. Evropský parlament nyní odráží lepší rovnováhu žen a mužů¹²², avšak lze dosáhnout ještě více, pokud jde o demokratickou účast žen, občanů se zdravotním postižením, mladších občanů a jiných skupin. Mobilní občané EU se v některých členských státech setkávali s potížemi při hlasování, když se snažili odevzdat svůj hlas pro kandidáty ve své domovské zemi, a jiní, když volili ve státě svého bydliště.

Byly hlášeny mnohé případy osvědčených postupů na podporu účasti nedostatečně zastoupených skupin, ale jejich dosah by měl být rozšířen a jsou zapotřebí komplexnější a spolehlivější číselné údaje. Je nutné vyvinout další úsilí pro odstranění zbývajících překážek a zajištění inkluzivní účasti.

Přestože bylo dosaženo určitého úspěchu při zvyšování evropského rozměru voleb, vazba mezi vnitrostátními a evropskými partnery zůstává pro voliče většinou nejasná. Ve většině členských států jsou na volebních lístcích stále ještě uváděny názvy a loga vnitrostátních stran a jejich přidružení k evropským stranám je vynecháno.¹²³ Volební programy evropských stran se také většinou dosud nezapojily do hlavního proudu politické diskuse v členských státech.

V souvislosti s volbami došlo k aktivizaci činností orgánů EU, členských států, občanské společnosti a dalších subjektů v oblasti zvyšování informovanosti. Komise a Evropský parlament v duchu sdílené odpovědnosti spojily síly při svých komunikačních činnostech.

Pro volby v roce 2024 bude Komise i nadále podporovat vysokou volební účast, inkluzivnost a evropský rozměr voleb a plnit svou úlohu strážkyně Smluv. Bude posilovat partnerství s Evropským parlamentem a ostatními evropskými institucemi ve snaze posílit evropský rozměr příštích voleb.

Nástroje, jež Komise poskytla na podporu výměny údajů a k zamezení dvojího hlasování, a související spolupráce mezi členskými státy fungovaly dobře. V tomto směru je však zapotřebí dalšího úsilí, konkrétně řešit hlavní příčiny obtíží, na něž narážejí členské státy, a to včetně načasování a obsahu údajů, které jsou vyměňovány za účelem zamezení dvojího hlasování.

V tomto věku rostoucí digitalizace se naše otevřené demokratické systémy a volební procesy nadále setkávají s novými výzvami, kterým se musíme přizpůsobit. Komise zasahovala v zájmu řešení rizika vnějšího vměšování ze strany těch, kdo chtějí EU rozdělit a destabilizovat. Byla podniknuta bezprecedentní a koordinovaná akce evropských institucí a členských států zaměřená na zvýšení odpovědnosti občanů a jejich větší zapojení, zvýšení

¹²² Zvoleno bylo 751 poslanců Evropského parlamentu ze 190 politických stran z 28 členských států. 61 % je v Parlamentu nových, 60 % je mužů a 40 % žen (zvýšení o tři procentní body v porovnání s rokem 2014).

¹²³ Článek 31 nařízení (EU, Euratom) č. 1141/2014 ze dne 22. října 2014 o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací ukládá evropským politickým stranám, aby v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu učinily všechna vhodná opatření k informování občanů EU o přidružení vnitrostátních politických stran a kandidátů k příslušným evropským politickým stranám.

důvěry a odolnosti, zvyšování informovanosti a předcházení hrozbám ohrožujícím volební proces, a to i v rámci nové evropské sítě pro volební spolupráci. Bdělost byla vysoká a byla zaznamenána značná aktivita on-line, avšak dosud nebyly zjištěny žádné rozsáhlé koordinované útoky. Občané EU jsou podle všeho nyní se svobodnými a spravedlivými volbami v EU spokojeni více než před volbami.¹²⁴

Výzvy, kterým čelí evropská demokracie, přetrvávají. S výhledem na volby 2024 je třeba učinit více. Do konce roku 2020 Komise předloží evropský akční plán pro demokracii, který má pomoci zvýšit odolnost našich demokracií a řešit hrozby vnějšího vměšování.

Problémy, které jsou v sázce, vyžadují komplexní přístup, jenž respektuje kontroly a rovnováhu demokratických systémů a zaručuje dodržování svobody projevu a sdružování, procesních záruk a všech základních práv, včetně práva na volbu svobodným a tajným hlasováním.

I nadále bude podporován dialog s příslušnými mezinárodními partnery, jehož součástí bude výměna osvědčených postupů pro zvýšení odolnosti volebních systémů.

¹²⁴ Viz poznámka pod čarou 11 výše. Důvěra ve svobodné a spravedlivé volby se v období od září 2018 do června 2019 v 21 členských státech zvýšila.